

СИНДИКАТ РАДНИКА У ПРОСВЕТИ СРБИЈЕ
УНИЈА СИНДИКАТА ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА СРБИЈЕ
ГРАНСКИ СИНДИКАТ ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА СРБИЈЕ „НЕЗАВИСНОСТ“

У П У Т С Т В О

за организовање и остваривања права на штрајк

Право запослених да организују штрајк утврђено је међународним правом и низом конвенција Међународне организације рада (МОП), између осталих и: Конвенцијом 84. О синдикалним слободама и заштити синдикалних права 1948, Конвенцијом 98. О правима радника на организовање и колективне преговоре 1949, Конвенцијом 131. О утврђивању минималних плата 1970, ... Препоруком бр. 154. МОП-а, којом се дефинишу есенцијалне службе (службе од посебног јавног интереса), Уставом Републике Србије, Законом о штрајку и колективним уговорима према којима запослени имају право на штрајк „ради заштите својих професионалних и економских интереса по основу рада“.

Додуше, српска легислатива право на штрајк ограничава, што је у супротности са међународним конвенцијама које је ратификовала наша земља и које су изнад домаћег законодавства: „Не може се националним законодавством наносити повреда нити се исто законодавство може примењивати на начин на који би се могла нанети повреда правима гарантованим овом Конвенцијом“ (члан 8. Конвенције 87). И не само то, српско законодавство суспендује право на штрајк готово свим јавним делатностима, проглашавајући их, Законом о штрајку, есенцијалним, а што је у супротности са поменутом Препоруком 154. МОП-а, у којој МОП, као есенцијалне делатности препознаје само делове делатности: болница, електродистрибуције, водовода, ПТТ-а и контроле ваздухопловног саобраћаја. А да забуне не буде, МОП као примере неесенцијалних служби децидно наводи: радио-телевизију, делатности које се баве прерадом нафте, луке, банке, ИТ технологије, робне услуге, металску и рударску индустрију, сва превозна средства, сектор расхладних уређаја, хотелски сектор, поправку и одржавање авиона, све пољопривредне активности, ковнице новца, образовање... Другим речима, законодавац је у Србији широком листом есенцијалних служби, супротно одредбама МОП-а ограничио право радника да остварују универзална права, путем закључивања колективних уговора и сличних споразума, а посебно тиме што им је ограничио право на штрајк, као средство синдикалне борбе.

Стога су потпуно беспредметне све расправе о томе да ли запослени у образовању имају право на потпуну обуставу рада, што им се стално намеће кроз проблематична решења из Закона о штрајку и произвољна тумачења о минимуму процеса рада, односно штрајку са минимумом процеса рада, који је све само не штрајк, јер не постоји нити један аналитичар индустријских односа који рад са скраћеним радним временом подводи под појам штрајка и који једино што може бити јесте прекид рада у заштити професионалних и економских интереса запосленог из сфере радно-правне заштите.

Републички одбор Синдиката радника у просвети Србије је стога, у складу са поменутом легислативом и Статутом СрпС-а, на седници одржаној 14.01.2011. године, донео Одлуку о ступању у штрајк, а на основу раније донете Одлуке Председништва (од 03.12.2010.г.). Одлуке о ступању у штрајк донели су и: Главни одбор УСПРС је на седници од 11.01.2011.и Главни одбор ГСПРС „Независност“ 25.12.2010.г., с тим да је Главни одбор ГСПРС „Независност“ донео одлуку да до почетка штрајка са потпуном обуставом рада 28.01.2011. од 24.01.2011. до тог дана организује штрајк са скраћењем часова. Подсећамо да је и Републички одбор СОС на седници одржаној 28.12.2010.г. донео одлуку о ступању у штрајк 28.01.2011.г., са скраћеним часовима, односно са мимимумом процеса рада, и да је препоручио члановима овог Синдиката у школама где је тај синдикат мањински да се придруже обустави рада у организацији већинског синдиката.

Због чињенице да Влада Републике Србије и ресорни министри просвете и финансија, иако су били у законској обавези да од тренутка најаве штрајка покушају да споразумно реше настали спор и пронађу компромисно решење, нису по том питању учинили ништа, сем ако се под тим не подразумева понуда Министарства финансија да представници Синдиката потпишу Протокол о основици за обрачун и исплату зарада (цени рада) за 2011. годину у коме и нема ништа сем преписаних одредби из Закона о буџету Републике Србије за 2011. годину, које се као такве примењују на све запослене у јавним службама, синдикатима и није остало ништа него да наставе са припремама за штрајк у складу са одлукама које су раније доставили Министарству. У Протоколу понуђеном на потпис синдикатима је и даље на снази суспензија исплата јубиларних награда за 2009. и 2010. годину, а како је захтев свих синдиката био да се изврши исплата ових награда за све запослене који су то право стекли у претходне две године, јасно је зашто су два синдиката одбила и да разговарају о том документу, а сви синдикати одбили да га и потпишу.

У уторак, 18.01.2011. одржана је заједничка седница штрајкачких одбора СрпС, УСПРС и ГСПРС „Независност“ на којој су се представници ових синдиката договорили да:

1) захтевају од Владе Србије повећање буџета од 24,5% у односу на претходну буџетску годину, како би се тим средствима удовољило минималним захтевима сва три синдиката (да се запосленима на најједноставнијим пословима, кроз коефицијенте, односно цену рада исплати законом загарантована минимална зарада, а да свим осталим запосленима коефицијенти буду линеарно увећани, при чему однос између коефицијената мора бити исти као пре „замрзавања“ плата)

2) захтевају да Влада Србије пронађе начин да исплати јубиларне награде за претходне две године, као и да обезбеди средства и исплати отпремнине

3) захтевају да Влада Србије одмах приступи преговорима око утврђивања измене Уредбе о коефицијентима запослених у просвети у складу са раније достављеним одлукама и захтевима синдиката.

Ови захтеви су и услов да синдикати прохвате Протокол о основици за обрачун и исплату зарада (цене рада) запослених у образовању. Заједнички штрајкачки одбор се усагласио да остави два места у заједничком Штрајкачком одбору и Преговарачком тиму за представнике Синдиката образовања Србије.

У одлукама о ступању у штрајк, које су синдикати службено доставили Влади Републике Србије и министру просвете, наведени су захтеви, време, као и састави Штрајкачких одбора.

Нажалост, подсећамо да је Министарство просвете исходovalo свега 5,3% средстава више у просветном буџету него у претходној години, што је апсолутно недовољно за било какво повећање, па чак и оно које је понуђено у ревидираном Протоколу, којим су предвиђене знатно скромније повишице (2 x 2% - у јануару и априлу и 2,75% у октобру) него што је то било у Закону о буџету за 2010. годину, који је предвиђао децембарску плату (исплаћује се у јануару) већу за око 6%, уместо које су запослени добити свега 2% већу, 2,75% у априлу и 2% у октобру.

У договору три синдиката и проценом ситуације, заједнички Штрајкачки одбор је за датум отпочињања штрајка предвидео 28. јануар, са почетком рада прве смене. Како се ради о штрајку у грани, односно у делатности и како су одлуке о штрајку донели Републички/Главни одбори, стога није потребно да одбори синдиката у школама/установама доносе посебне одлуке, већ да буду органи који ће ову одлуку на терену реализовати. Подсећамо и да одбори синдиката нису у обавези да утврђују никакав минимум процеса рада, већ само да воде рачуна да штрајкачи, односно запослени не уништавају имовину, не угрожавају безбедност лица и здравља људи и не спречавају послодавца да користи и располаже средствима којима обавља делатност, а од послова у школи да обављају ванредне испите и пријем родитеља. Све остало није обавеза штрајкача, нити запослених, па стога не треба ни да се посебно окупљају или да бораве у школи. Запослени долазе у школу и у њој се задржавају по договору, ради добијања информација о току преговора, испуњењу захтева и других информација од стране заједничког штрајкачког одбора. Запослени у дневнике уписују „часови нису одржани због штрајка“.

Због специфичности рада предшколских установа, студентских и ученичких домова, као и специјалних школа, потребно је одржати састанке синдикалних организација и донети појединачна упутства о облицима организације у тим установама.

Председници Синдиката у школама не дају никакве податке учесницима у штрајку управи школе и уколико се на њих врши било какав притисак, то прослеђују координационим одборима синдиката и Штрајкачком одбору.

Синдикалне организације у школама/установама не треба да формирају посебне штрајкачке одборе, као што не треба ни да подносе посебне захтеве. Међутим, неопходно је да Одбор синдиката у школи/установи о штрајкачким захтевима и свим околностима везаним уз штрајк, укључујући и одлуку Републичког/Главног одбора о штрајку обавести све чланове и запослене, те да одлуке и пропратне документе истакне на огласној табли Синдиката и школе и исте достави директору школе/установе.

На улазу у школе треба ставити јасно обавештење да је школа у штрајку од 28. јануара 2011. године.

Подсећамо да је законом утврђена обавеза учесника у спору да отпочну преговарање ради споразумног решавања спорних захтева од момента најаве штрајка и да се ова обавеза наставља и за време штрајка и траје све до његовог окончања. Стога су синдикати формирали преговарачко тело, односно заједнички Штрајкачки одбор са другим синдикатима који су такође најавили штрајк и ускладили захтеве који су од седнице заједничког Штрајкачког одбора заједнички. Нажалост, послодавац не поштује ову одредбу и у овом тренутку он је искључиви кривац за штрајк и евентуалне последице које могу из тога проистећи и уместо да се споразумно пронађе решење, Министарство просвете је све снаге бацило на притисак на начелнике школских управа и директоре школа да, у складу са Упутством бр. 611-00-00059/2011-01 од 19.01.2011., штрајк усмери ка штрајку са минимумом процеса рада, односно да га учине бесмисленим, при чему отворено прети организаторима и учесницима штрајка да „неће уважавати заштиту утврђену законом“.

Стога подсећамо да директори школа немају право да спречавају запослене да штрајкују, као ни што штрајкачи не смеју да спречавају запослене, који не учествују у штрајку, да раде. Уколико се ипак деси да дође до спречавања коришћења права на штрајк од стране директора, потребно је да, путем синдикалних активиста, или директно Штрајкачки одбор известите о тој чињеници, како би против истих могли покренути кривичне пријаве, судски спор или неки други механизам за заштиту права запосленог на штрајк.

Председници одбора у школи су дужни да на почетку сваког радног дана у седиште Регионалне канцеларије свог синдиката на нивоу школске управе или надлежног општинског органа доставе податке о току и обиму штрајка у школи/установи, а координациони одбори синдиката (регионални) неопходно је да свакодневно прикупљају податке о учесницима у штрајку и што пре достављају централном Штрајкачком одбору, као и да прослеђују сва саопштења члановима и одборима у школама, као и локалним медијима. Председници синдиката у школи свакодневно комуницирају са општинским, односно регионалним одбором и информишу их о евентуално насталим проблемима или позитивним исходима везаним за штрајк.

Регионални/општински координатори организују састанке општинских, односно регионалних одбора и по потреби присуствују седницама одбора у школама и информишу их о новонасталим чињеницама у преговорима и реализацији штрајка. Председници општинских регионалних одбора свих синдиката су у обавези да буду у штрајку, као и председници синдиката у школама, јер само тако њихова активност добија потврду, легитимитет и смисао. Без овог услова сва његова активност је цинична, лицемерна, бесмислена, па самим тим и узалудна, неуспешна. Уколико то не може или не жели, Штрајкачки одбор му предлаже да поднесе оставку и подсећа да синдикалне вође највише раде онда кад штрајкују и кад се штрајкује. О свему обавестити органе синдиката који ће по хитном поступку донети решење о овлашћењу за лица која ће убудуће да представљају и заступају синдикат. Штрајкачки одбор подсећа да председници синдиката у школама и овлашћени представници синдиката у вишим органима (укључујући и Штрајкачки одбор на свим нивоима) уживају статус заштићених радника.

Овим Упутством сугеришемо свим председницима синдикалних организација и одборима синдиката у школама/установама да редовно прате сајтове синдиката, као и да редовно контактирају са регионалним представницима синдиката и Штрајкачким одбором, да јавност и колеге информишу о захтевима и поступку колективног преговарања, да комуницирају са невладиним сектором и организацијама родитеља, како би појаснили разлоге штрајка и изнели аргументе за ставове синдиката и заједничког Штрајкачког одбора. Неопходно је и да облици организовања и деловања синдиката на терену одржавају редовне састанке и да повремено организују конференције за штампу.

Поштоване колеге, очекујемо да ћете правилно разумети разлоге због којих смо се одлучили на ове непопуларне потезе, али једноставно нисмо ни имали избора, јер смо због игнорисања наших захтева у дужем периоду, једноставно били натерани на овакав потез. Ако овим чињеницама додамо још неке од актуелних и нерешених проблема у делатности, попут питања неплаћања преко нормног рада, неплаћања отпремнина при одласку у пензију, изостанка социјалног програма за запослене у просвети, проблема који су били евидентни и који трају када су у питању технолошки вишкови и листе (за преузимање) радника за чијим радом делимично или у целости престаје потреба, недовршене децентрализације управљања и финансирање школа, мреже школа, проблема везани за лиценцирање, све-мањег процента издвајања БДП за просвету и других бројних проблема које нико не решава, јасно је да смо морали дићи свој глас у заштиту професије и сопственог радно-правног статуса.

Стога и очекујемо масовност и подршку, не само чланова синдиката, већ и других запослених и стога су ови синдикати „закопали рајне секире“ са другим синдикатима и покушали заједно да реше поменуте проблеме, јер очигледно другачије и не иде, и позвали и четврти синдикат да се придружи. Штрајк има право да прекине једино орган који га је и сазвао, стога је неопходно да дневно пратите сва саопштења и информације и да одлуке на терену доносите у складу са одлукама републичког/главног одбора, односно Штрајкачког одбора.

Стога од Вас очекујемо да и Ви, уколико у школама и установама имате други(е) синдикат(е), учините исто како би заједно дошли до циља. Ово није време за свађу, јер то противник онда успешно користи. И да поновимо ону, већ помало потрошену, крилатицу: „Заједно смо јачи!“ У сваком случају, ако сами нешто не учинимо, други то неће урадити за нас.

Желимо Вам успешан привремени повратак у школе и штрајк са ограниченим трајањем и позитивним исходом. Срдачан синдикални поздрав!

С поштовањем,

Београд, 21.01.2011.год.

За СрпС:

Слободан Брајковић, председник

За УСПРС:

Леонардо Ердељи, председник

За ФСНПС „Независност“:

Томислав Живановић, председник